

*Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae* (H7210)

Verkorte naam: Galigaanmoerassen

1. Status

Prioritair op Bijlage I Habitatrictlijn (inwerkingtreding 1994)

2. Kenschets

Beschrijving: Het habitatype betreft alle door galigaan (*Cladium mariscus*) gedomineerde moerassen in ons land. Deze vlijmscherpe, grote moerasplant kan uitgestrekte begroeiingen vormen aan de oevers van laagveenplassen, duinplassen en heidevennen. Galigaan kan zich in basenrijke, niet te zuurstofarme milieus vestigen in lage open moeras- of oeverbegroeiingen (o.a. van verbond *Caricion davallianae*). Zulke milieus komen voor in vochtige duinvalleien (habitatype H2190), overgangs- en trilvenen (H7140) of kalkmoerassen (H7230). Galigaan is in Nederland een zeldzame soort maar gaat, na geslaagde vestiging in de regel in de vegetatie overheersen, terwijl de kleine moeras- en oeversorten verdwijnen en op den duur een soortenarm galigaanmoeras ontstaat. Deze galigaanbegroeiingen (van verbond *Phragmition*) kunnen zich vervolgens vele decennia handhaven.

Binnen het habitatype worden geen subtypen onderscheiden.

Vegetatietypen:

Goed: Begroeiingen die tot de associatie *Cladietum marisci* (8Bd1) worden gerekend en waarin soorten van het *Caricion davallianae* aanwezig zijn.

Matig: Begroeiingen die tot de associatie *Cladietum marisci* (8Bd1) worden gerekend en waar soorten van het *Caricion davallianae* ontbreken.

Code habitat (sub)type	Code	Vegetatietypen
7210	08BD01	<i>Cladietum marisci</i>

Relatief belang in Europa: groot

Het habitatype is in Europa wijd verspreid, maar komt doorgaans over kleine oppervlakten voor. De Nederlandse begroeiingen onderscheiden zich niet door omvang, ligging of het voorkomen van bijzondere soorten en zijn daarom niet van speciale betekenis.

3. Kwaliteit

Kenmerken van een goede structuur en functie:

- Aanwezigheid van kensoorten van het verbond *Caricion davallianae*;
- Een infrequent maai-beheer
- Hoge waterstanden;
- Oppervlakte van het type omvat ten minste 1 are.

4. Bijdrage van gebieden

Verspreiding binnen Nederland: Het habitatype wordt aangetroffen in drie landschappen: de duinen, het laagveengebied en de hogere zandgronden. In de duinen vormt Zuid-Texel een bolwerk.

In het laagveengebied komen grote concentraties voor in het grensgebied van Holland en Utrecht, in Noordwest-Overijssel en in Midden-Friesland, terwijl de begroeiing ook bekend is van 'laagveeachtige' situaties in Zeeland (inlagen) en Noord-Drenthe (beekdal). Het type ontbreekt in de brakwatervenen ten noorden van het IJ.

Op de hogere (pleistocene) zandgronden wordt het type aangetroffen in geheel Noord-Brabant, aangrenzend Midden- en Noord-Limburg en in de Achterhoek. Het habitatype heeft in dit landschap een zwaartepunt in de Kempen, op plaatsen waar basenrijke kwel optreedt.

Huidig voorkomen en Natura 2000: De typische plantengemeenschap met galigaan, de associatie *Cladietum marisci* is na 1975 waargenomen in 44 uurhokken, waarvan meer dan 75% ligt in Natura 2000 gebieden. De totale oppervlakte bedraagt naar schatting enkele honderden hectare, waarbij de grootste oppervlakten zijn gelegen in o.a. Zwanenwater & Pettemerduinen (85), Weerter- en Budelerbergen & Ringselven (138) en Kampina & Oisterwijkse vennen (133). Het habitatype is zeldzaam in het duingebied, met Zuid-Texel (Duinen en Lage Land Texel (2)) als grootste groeiplaats. Het galigaanmoeras komt in relatief smalle zones voor in laagveengebieden, waaronder de Oostelijke Vechtplassen (95), Wieden (35), Alde Feanen (13) en Botshol (83). Kleine groeiplaatsen in vennen worden aangetroffen in onder meer Leenderbos, Groote Heide-de Plateaux (136), Kampina en Oisterwijkse Bossen (133) en de Korenburgerveen (61).

H7210 galigaanmoerassen: relatieve bijdrage van Natura 2000 gebieden

Natura 2000 gebied	Huidige rel. bijdrage (1)	Potentiele rel. bijdrage (2)	Argumentatie (1) of (2)
Duinen en Lage Land Texel	++	++	(1) Opp. >15% goede kwaliteit
Zwanenwater & Pettemerduinen	++	++	(1) Opp. >15% én bijzondere kwaliteit
Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	++	++	(1) Opp. >15% én bijzondere kwaliteit
Botshol	+	+	(1) Opp. 2-15% goede kwaliteit
Kampina & Oisterwijkse Vennen	+	+	(1) Opp. >15% matige kwaliteit
Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	+	+	(1) Bijzondere kwaliteit
Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	+	+	(1) Opp. < 2% goede kwaliteit
Weerribben	+	++	(1) Opp. >15% matige kwaliteit (2) van matige naar goede kwaliteit
Alde Feanen	-	-	(1) Opp. < 2% matige kwaliteit
Korenburgerveen	-	-	(1) Opp. < 2% matige kwaliteit
Langstraat	-	+	(1) Opp. < 2% matige kwaliteit (2) van matige naar goede kwaliteit
Noordhollands Duinreservaat	-	-	(1) Opp. < 2% matige kwaliteit
Oostelijke Vechtplassen	-	+	(1) Opp. < 2% matige kwaliteit (2) van matige naar goede kwaliteit
Rottige Meenthe & Brandermeer	-	-	(1) Opp. < 2% matige kwaliteit
Sint Jansberg	-	-	(1) Opp. < 2% matige kwaliteit
Teeselinkven	-	-	(1) Opp. < 2% matige kwaliteit
Wieden	-	+	(1) Opp. < 2% matige kwaliteit (2) van matige naar goede kwaliteit

5. Beoordeling landelijke staat van instandhouding

Trends: Op basis van de verspreiding van galigaan als soort en de huidige verspreiding van het habitatype, is aan te nemen dat het habitatype qua verspreiding achteruit is gegaan in de tweede helft van de 20^e eeuw. Hard te maken is die veronderstelling niet, er zijn te weinig oude vegetatieopnamen beschikbaar. Bovendien zijn er enkele recente vestigingen bekend. De soortensamenstelling van het habitatype is in de afgelopen decennia wezenlijk veranderd. Op basis van vergelijking van vegetatie-opnamen blijkt dat soorten van vroege successiestadia (waaronder veel *Caricion davallianae*-soorten) zijn afgenomen ten koste van een dichtere, soortenarmere vegetatie met daarin relatief meer soorten van latere successiestadia (bijv. wilgen).

Recente ontwikkelingen: In de periode 1994-2004 zijn gemiddeld genomen geen wezenlijke veranderingen opgetreden. Wel is een recente vestiging van galigaan bekend op de jonge strandvlakte bij Velsen (het Kennemerstrand), van waaruit zich een voorbeeld van het habitatype kan gaan ontwikkelen.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: gunstig

Het verspreidingsgebied van het habitatype is mogelijk achteruit gegaan, maar harde gegevens ontbreken.

Beoordelingsaspect oppervlakte: matig ongunstig

De achteruitgang van de galigaan als soort wijst op een achteruitgang van het habitatype. Begin jaren 1990 werd de aanwezige oppervlakte op 80 ha geschat.

Beoordelingsaspect kwaliteit: matig ongunstig

1. Typische soorten: Veranderingen in soortensamenstelling van de galigaanmoerassen duiden op een veroudering van de begroeiing.

2. Structuur en functie: Vestiging van galigaan op nieuwe locaties is een zeldzaam fenomeen. Doordat het type zich echter lang kan handhaven, worden de ecologische condities van de bestaande habitat als voor het behoud voldoende beoordeeld.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: matig ongunstig

Galigaan-begroeiingen kunnen zich meer dan honderd jaar lang op dezelfde standplaats handhaven. Toch is het voor het duurzaam behoud van het habitatype zaak om op voldoende locaties ruimte te bieden voor nieuwe vestiging van galigaan binnen *Caricion davallianae*-vegetaties. Omdat begroeiingen van het verbond *Caricion davallianae* sterk onder druk staan, zijn de vestigingsmogelijkheden voor de soort momenteel erg beperkt.

Definitie gunstige staat van instandhouding: Voor een gunstige staat van instandhouding van het habitatype is een behoud van het huidige verspreidingsareaal vereist, met een voorkomen in minimaal 40 uurhokken en over minimaal 200 ha. Wat betreft de soortensamenstelling moet het type in ten minste 20 uurhokken soorten van het *Caricion davallianae* bevatten. Wat betreft de perspectieven op duurzaam behoud, is ten minste één nieuwe vestiging van galigaan in elke tien jaar vereist.

Oordeel: matig ongunstig

Aspect	1994	2004
Verspreiding	gunstig	gunstig
Oppervlakte	matig ongunstig	matig ongunstig
Kwaliteit	matig ongunstig	matig ongunstig
Toekomstperspectief	matig ongunstig	matig ongunstig
Beoordeling Svl	matig ongunstig	matig ongunstig